

ПРВА ОСНОВНА ШКОЛА КРАЉА ПЕТРА II

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ 2018/2019 – 2021/2022.

СРПСКИ ЈЕЗИК

Напомена: Све евентуалне корекције плана наставе српског језика биће праћене и евидентиране кроз годишње и месечне планове и дневне припреме или на неки други одговарајући начин у складу са природом корекције.

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА У V РАЗРЕДУ

Предмет: српски језик и књижевност

Фонд: 180 часова

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);

- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- овладавање техником читања и писања на оба писма
- савладавање прости реченице (појам, главни делови)
- стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима
- постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, ликови, поруке)
- овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање, причање, описивање, извештавање)
- постепено упознавање методологије израде писменог састава

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Садржаји програма	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
Језик	40	20	14	74
Граматика	37	18	13	68
Правопис	3	2	1	6
Књижевност	43	16	8	67
Школска лектира	32	12	5	49
Домаћа лектира	11	4	3	18
Култура изражавања	6	24	9	39
Говорно изражавање	3	4	3	10
Писмени изражавање	3	20	6	29
Укупно	89	50	31	180

Тематски оквир:

- кључне речи /појмови:**
- 1. тема- граматика:** реченице, падежи, променљиве врсте речи, глаголи, непроменљиве врсте речи
 - 2. тема- правопис:** велико слово, знакови интерпункције, писање речце НЕ
 - 3. тема- писмено изражавање:** писмене вежбе и домаћи задаци
 - 4. тема- усмено изражавање:** говорне вежбе, изражајно казивање стихова, јачање вербалног самопоуздања
 - 5. тема - књижевност:** лирика, епика

Рд. Бр.	Назив теме	Предметни исходи	Стандарди	Начини и поступци остваривања програма	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Начин провере остварености исхода
1.	Граматика	<p>-Анализом речнице и реченичних чланова наводити ученике да разликују именичке и глаголске додатке</p> <p>-Вежбањем на тексту уочити разлике просте и сложене реченице</p> <p>На конкретном примеру једне изабране речи демонстрирати ученицима њене различите облике у различитим падежима</p> <p>-На сонову конкретних примера у реченици наводити ученике да закључе која су питања за падеже, која је њихова функција, а које значење</p> <p>На конкретном примеру демонстрирати ученицима сваку врсту речи понаособ</p> <p>На задатом тексту заједно са ученицима</p>	<p>СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи</p> <p>СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима</p> <p>СЈ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи</p> <p>СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима</p> <p>СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологику у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама</p> <p>СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези са њима)</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, паноа,</p> <p>Увођење ученика у главне појмове граматике, српског језика прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима</p> <p>Самоевалуација и евалуација</p>	<p>- Компетенција за учење</p> <p>- Рад са подацима и информацијама</p> <p>-Комуникација</p>	<p>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика</p> <p>Домаћи задатак</p> <p>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</p>

		уочавати глаголска времена -Помоћу многобројних примера објаснити ученицима категорије глаголског вида и глаголског броја				
2.	Правописи	Задатим примером утврдити стечена знања о правопису -На задатом примеру навести ученике да уоче правилну употребу великог слова, писања речце НЕ, употребу зареза, тачке и зареза, неколико тачака, цртице.	СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: текстова, табела Самоевалуација и евалуација Кроз практичне примере ученици показују могућност да самостално користе правописне знаке -Дата правописна правила ученици примењују у говорној култури Корелација: страни језици, информатика	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Рад на тексту- групни рад Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера-вежба
3.	Писмено изражавање	-Различитим темама развијати ученичку писану културу -Занимљивим избором тема мотивисати ученике на испољавање креативности -Одређеним темама	СЈ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Ученици развијају своју писменост -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају	-Компетенција	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и

		<p>мотивисати ученике да што више читају и пишу</p> <p>-Систематизацијом обрађеног градива мотивисати ученике да усвоје граматичка правила из области врста речи, падежа, реченице, правописа и теорије књижевности</p>	<p>CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај</p> <p>CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста</p> <p>CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>	<p>кретивност</p> <p>-Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе</p> <p>-Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање</p> <p>-Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о речима, реченици и падежима</p> <p>-Самостално примењују правописна правила</p> <p>Самоевалуација и евалуација</p> <p>Корелација: веронаука, народна традиција, историја, музичко</p>	<p>за учење</p> <p>- Рад са подацима и информацијама</p> <p>-Комуникација</p> <p>-Дигитална компетенција</p> <p>- Естетичка компетенција</p>	<p>током појединих часова</p> <p>Домаћи задатак-Радна свеска</p> <p>Писана провера-вежба</p>
4.	усмено изражавање	<p>Различитим говорним вежбама наставник код ученика развија говорну културу</p> <p>-Наставник подстиче ученике и упућује их на изражајно казивање стихова</p> <p>-Давањем слободе ученицима да се самостално</p>	<p>CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>CJ.2.2.1. саставља</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Јавним излагањем ученици развијају реторичке способности</p> <p>-Изражајним казивањем стихова потврђују лепоту народног</p>	<p>Компетенција за учење</p>	<p>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика</p> <p>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих</p>

		изражавају наставник развија ученичко самопоуздање	експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај	стваралаштва -Самосталним изражавањем ученици богате речник и побољшавају свакодневну комуникацију Самоевалуација и евалуација Корелација: реторика, историја,	- Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција	часова Презентације ученика, панои Домаћи задатак Писана провера-вежба дебата
5.	књижевност	Заинтересовати ученике за поједине писце појединостама из приватног живота. -Занимљивим приступом датим песмама мотивисати ученике да читају и факултативне садржаје -Тематско-мотивском анализом наводити ученике да уочавају многобројна стилска изражајна средства -Композицијском анализом упознати ученике са знањима о стиху, строфи и рими -На датим тесктовима наставник демонстрира приповедне поступке (дескрипција,	СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани, неримовани; осмерац и десетерац) СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог, монолог СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење,	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Изражајним читањем ученици утичу на говорну културу -Читањем самостално доносе закључке о стваралаштву појединих писаца -Уочавањем стилских средстава ученици вреднују литерарни поступак -На примеру песме стичу и примењују знања о строфи, стиху и рими. -Читањем различитих приповедних врста	-Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Провера

		<p>нарација, дијалог, монолог, унутрашњи монолог)</p> <p>-На примерима из свакодневног живота наводити ученике да усвоје знања о приповедним поступцима</p> <p>-Поређењем различитих текстова упутити ученике да препознају различите приповедне врсте</p> <p>-Мотивисати ученике да праве разлику између народног и уметничког стваралаштва и износе лични став о томе.</p> <p>примерима из дела наводити ученике да дате ситуације повезују са онима из свакодневице и да правилно вреднују поступке ликова</p>	<p>ономатопеја) СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: тему, мотив, фабулу, време и место радње, лик...</p> <p>СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломка, ликова, карактеристичних ситуација СЈ.2.4.5.</p>	<p>ученици развијају позитиван став о прозном стваралаштву</p> <p>-Познавањем стваралачког опуса неког писца ученици самостално закључују о вредностима тих дела</p> <p>-Читајући уче да препознају оно што ће их лично највише заинтересовати и подстаћи да се тиме додатно баве</p> <p>-На основу анализе дела стичу знања о приповедним поступцима, перспективи приповедача</p> <p>-Упоредују народно и уметничко прозно стваралаштво и уочавају сличности и разлике.</p>	<p>-Комуникација</p> <p>-Дигитална компетенција</p> <p>- Естетичка компетенција</p>	
--	--	---	--	--	---	--

Корелација са другим предметима:

Историја (друштвено-историјска локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири језичког развоја).

Географија (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова, легенде).

Ликовна култура (илустрације књижевних текстова).

Музичка култура (мотивски).

Страни језици (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина, нпр. конгруенције).

Математика (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности, дијаграми, графикони).

Сарадња са свим облицима људског знања и деловања, посета Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига, праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМ

Неки од начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ					
Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у	Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године

току савладавања програма предмета;	поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака.	напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	-Комисија ученика и наставница	Учесталост јављања и распоред јављања по месецима	Пресек стања по тромесечју
		ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
			-Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник	Свакодневно током године праћење
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
	ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	Након сваке теме	

		који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која ураде добијају +5	По потреби
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о:	- Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано - Учесталост јављања и активност по месецима - Учествује, помаже другима, израђује	- Пресек стања по тромесечјима
		висок степен ангажовања ученика (4)	- Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима)		
		уз ангажовање ученика (3)	- Успешности у групном раду, раду у		
		ангажовање ученика (2)			

	учествовање у настави, сарадњу са другима		пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима (позориште) -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, различитих врста излагања	самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	
--	---	--	---	---	--

НАСТАВНИ ПРОГРАМ VI РАЗРЕДУ

Предмет: српски језик и књижевност

Фонд: 144 часа

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине

Образовни, васпитни и функционални циљеви и задаци:

- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца); посебну пажњу обратити на уважавање и слушање говорника, пошто неколицина ученика у овом одељењу има проблем са дефицитом пажње;
- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;

- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика које се надограђује на свему ономе што смо до сада учили;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- уочавање разлике између локалног говора и књижевног језика;
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног, изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста;
- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, градске); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама (неколицина ученика води Дневник прочитаних књига, спонтано препоручивати и осталима како би се број проширио);
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за децу и емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво, посебно бодрити стидљиве и несигурне ученике;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (рецитаторска, литерарно-новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- увођење ученика у грађење речи;
- упознавање са гласовним системом;
- упознавање гласовних алтернација, њихово уочавање у грађењу и промени речи;
- утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица;
- стицање основних знања о грађењу и значењима глаголских облика (футур II; имперфекат; плусквамперфекат; аорист; императив; потенцијал; трпни глаголски придев; глаголски прилози);
- проширивање знања о сложеној реченици;
- оспособљавање ученика за уочавање разлике између дугих акцената;

- оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;
- развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту;
- постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања - према захтевима програма.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ОРИЕНТАЦИОНОГ РАСПОРЕДА ГРАДИВА

Редни број	Наставна тема	Број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања	Број часова систематизације
I	Језик	63	36	20	7
	Граматика	58	35	18	5
	Правопис	5	1	2	2
II	Књижевност	46	28	12	6
	Школска лектира	36	23	8	5
	Лектира	10	5	4	1
III	Култура изражавања	35	20	9	6
	Говорно изражавање	10	4	2	2
	Писмено изражавање	25	16	7	4
Укупан број часова		144	84	41	19

Месечна динамика:

месеци	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	укупно
Књижевност	6	5	6	6	4	2	5	6	5	2	47
Граматика	7	10	4	7	4	2	7	5	6	-	52
Правописне вежбе	1	1	1	1	-	1	1	1	1	-	8

Писмене вежбе	1	-	-	1	-	-	1	1	1	1	6
Говорне вежбе	1	-	-	1	-	1	-	-	1	1	5
Домаћи задаци	1	-	1	-	-	1	1	-	1	1	6
Контролни задаци	-	-	2	-	2	-	-	2	-	2	8
Школски писмени задаци	1	2	-	3	-	-	3	-	3	-	12
УКУПНО	18	18	14	19	10	7	18	15	18	7	144

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

ОБЛАСТ/ТЕМА:

Књижевност

Програм књижевности се реализује обрадом текстова из лектире која је разврстана на обавезни, допунски и изборни део. Комбиновањем и повезивањем различитих текстова успоставља се вертикална и хоризонтална корелација уз помоћ којих се ученици поступно уводе у свет књижевности. При обради текста примењиваће се јединство аналитичких и синтетичких поступака и гледишта са циљем да се ученици оспособе за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова. Исходи ове области су засновани на читању тако да је оно главна активност. У петом разреду негује се доживљајно читање, а ученици се поступно уводе у истраживачко читање и оспособљавају да искажу свој доживљај уметничког дела.

Граматика

Програм граматике се реализује поступно, где се језик ученицима представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава се не изучава изоловано, већ се повезује са обрађеним текстовима из књижевности, али и са непосредном говорном праксом. На тај начин се настава граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност. Садржај вежбања граматике се одређује на основу континуираног праћења језичког испољавања ученика. Тако ће настава граматике бити у функцији оспособљавања ученика за правилно комуницирање савременим српским језиком.

Правопис

Правописна правила се усвајају путем систематских вежбања. У оквиру правописних вежби повремено ће се проверавати графија. Ученици ће се подстицати да уочавају и исправљају правописне грешке у СМС комуникацији, као и у различитим типовима комуникације путем интернета. На овим часовима ће се користити штампано издање Правописа, а ученици ће се упућивати на служење и електронским издањем.

Ортоепија

Ортоепске вежбе су изузетно битне за правилан изговор, али се оне неће реализовати као посебне наставне јединице, већ уз одговарајуће теме из граматике и књижевности. Уз коришћење аудио снимака, ученике треба навикавати да препознају, репродукују и усвоје правилно акцентован говор. Као ортоепска вежба спроводиће се и говорење напамет научених одломака у стиху и прози уз помоћ аудитивних наставних средстава.

Језичка култура

Ова наставна област реализује се кроз повезивање с обрадом књижевних текстова као репрезентативних образаца изражавања, а такође и са наставом граматике и правописа. Језичка култура се негује спровођењем лексичко-семантичких и стилских вежби које ће богатити и развијати способност и вештину изражавања. Сва вежбања изводе се на тексту или у току говорних вежби. Када су у питању домаћи и школски писмени задаци, ученици ће користити и латинично писмо.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА

Наставне методе:

- дијалогска метода
- монологска метода
- текст-метода
- комбиноване методе
- методе логичког мишљења (анализа, синтеза, индуктивно-дедуктивна метода, методе апстракције и конкретизације, поредбена метода)
- интерактивне методе учења
- аудитивне и демонстративне методе
- стваралачко и креативно писање

Наставна средства:

- звучне читанке
- израда наставних средстава (шеме, панои, илустрације)
- ЦД издања правописа
- „Правопис“, интерактивна компјутерска игра на сајту „Политике“

Корелација са другим предметима:

- са историјом (друштвено-историјска локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују; историјски оквири језичког развоја)
- са географијом (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова; легенде)
- са ликовном културом (илустрације књижевних текстова)

- са музичком културом (мотивски)
- са страним језиком (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику; поређење граматичких особина, нпр. конгруенције)
- са математиком (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности; дијаграми, графикони).
- сарадња са свим облицима људског знања и деловања; посета Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига; праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини)

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ

КРИТЕРИЈУМИ

- Да око 15-20% ученика схвата наставно градиво српског језика и у могућности је да самостално примењује знања из области језичког изражавања, литерарног и сценског стваралаштва
- Да око 70% ученика препознаје, схвата и труди се да примењује предвиђене језичке норме, књижевно теоријске појмове и способно је да се квалитетно и правилно језички изражава
- Да око 80-90% ученика препознаје градиво, репродукује га и задовољава минималне критеријуме језичког изражавања

ВРЕМЕ ЕВАЛУАЦИЈЕ И ИНСТРУМЕНТИ МЕРЕЊА

Евалуација се реализује током читаве школске године на следећи начин:

- кроз разговор, изношењем ставова приликом анализа књижевних дела и граматичких правила, кроз ладискусије, говорне вежбе, писмене вежбе, домаће задатке...)
- проверавањем знања путем контролних задатака (у прилогу је распоред контролних задатака)
- проверавањем доживљаја света, дешавања у детињству, утисака о књижевном делу или лику, описа природе која дете окружује путем школских писмених задатака (у прилогу је распоред писмених задатака)
- праћењем активности ученика, ангажовањем кроз припреме за час, рада на самом часу и савладавања наставног градива и продуката ученичких активности.

Садржаји:

Књижевност:

Књижевни текстови из 5. разреда (обнављање)

Стеван Раичковић: „Хвала сунцу, земљи, трави“ (обрада)

Добрица Ерић: „Чудесни свитац“ (обрада)

Исидора Секулић: „Буре“ (обрада)

Мирослав Антић: „Плава звезда“ (обрада)

Бранко Ћопић: „Чудесна справа“ (обрада)

Анђела Нанети: „Мој дека је био трешња“ (обрада)

Антон Павлович Чехов: „Вањка“ (обрада)
Алекса Шантић: „Моја отаџбина“ (обрада)
Милан Ракић: „Наслеђе“ (обрада)
Десанка Максимовић: „О пореклу“ (обрада)
Народна епска песма „Смрт мајке Југовића“ (обрада)
Народне епске песме о Косовском боју (избор) (обрада)
Ђура Јакшић: „Вече“ (обрада)
Светлана Велмар-Јанковић: „Улица Филипа Вишњића“ (обрада)
Народна епска песма „Марко Краљевић укида свадбарину“ (обрада)
Народне епске песме и предања о Марку Краљевићу (избор) (обрада)
Народне епске песме о Марку Краљевићу (обрада)
Бранислав Нушић: „Анафалета“ (обрада)
Вук Стефановић Караџић: „Живот и обичаји народа српског“ (избор) (обрада)
Војислав Илић: „Свети Сава“ (обрада)
Светозар Ћоровић: „Богојављенска ноћ“ (обрада)
„Бреза“, С. Јесењин (обрада)
„Градинар“, Р. Тагоре (обрада)
Коста Трифковић: „Избирачица“ (одломак) (обрада)
Ференц Молнар: „Дечац Павлове улице“ (обрада)
Бранислав Нушић: „Аутобиографија“ (одломак „Прва љубав“) (обрада)
Народна приповетка: „Мала вила“ (обрада)
Гроздана Олујић: „Седефна ружа“ (обрада)
Данило Киш: „Вереници“ (обрада)
Бранко Ћопић: „Орлови рано лете“ (обрада)
Народна лирска песма: „Највећа је жалост за братом“ ; породичне лирске песме (обрада)
Обичајне лирске народне песме – сватовске (обрада)
Петар Кочић: „Јаблан“ (обрада)
Вељко Петровић: „Ратар“ (обрада)
Иво Андрић: „Аска и вук“ (обрада)
Вилојем Саројан: „Лето лепог белца“ (обрада)
„Село“, Јован Дучић (обрада)
„Шљива“, Милован Данојлић (обрада)
Грамматика:
Грамматика 5. разреда (обнављање и систематизација)
Атрибутска и предикатска функција именица и придева (обрада)
Речи и синтагме у функцији реченичних чланова (обрада)

Појам предикатске и комуникативне реченице; независне и зависне предикатске реченице (обрада)
Подела речи по постанку: просте, изведене и сложене; творбени делови речи (корен, творбена основа, суфикс, префикс, спојни вокал; разликовање суфикса од наставка за облик речи) (обрада)
Изведене именице, придеви и глаголи (обрада)
Сложенице (обрада)
Вокали, консонанти, слоготворно Р; слог; подела речи на слоге (обрада)
Подела сугласника по звучности (обрада)
Подела сугласника по месту изговора (обрада)
Палатализација (обрада)
Сибиларизација (обрада)
Непостојано А (обрада)
Промена Л у О (обрада)
Једначење сугласника по звучности (обрада)
Јотовање
Једначење сугласника по месту творбе (обрада)
Губљење сугласника и упрошћавање сугласничких група (обрада)
Асимилација и сажимање вокала (обрада)
Придевске заменице (присвојне, показне) (обрада)
Придевске заменице (упитно-односне, неодређене, одричне, опште) (обрада)
Глаголски облици из 5. разреда (обнављање)
Аорист
Императив
Футур 2.
Потенцијал (обрада)
Имперфекат (обрада)
Плусквамперфекат (обрада)
Трпни глаголски придев
Глаголски прилози (обрада)
Реченице са глаголским прилозима (обрада)
Акценат (обрада)

Језичка култура и правопис: овде се реализују припреме за писмене задатке, четири писмена задатка, са групном и индивидуалном исправком; писмена вежбања, описивање простора, особа, догађаја, анализе домаћих задатака итд.
Стандарди на којима се ради у шестом разреду ће бити дати у годишњим и месечним плановима рада.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ VII РАЗРЕДУ

Предмет: српски језик

Фонд: 144 часа

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине

Задаци:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;

- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- уочавање разлике између месног говора и књижног језика;
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво - усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног - изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);
- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу; - поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (школске, градске, онлајн);
- поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за децу и емисија за децу;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, рецитаторска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима, припремање за живот у мултикултуралном свету.

Оперативни задаци:

- утврђивање и систематизовање знања стечених у претходним разредима;
- даље увежбавање ученика у техникама писања и читања оба писма;
- неговање навике за читко, уредно и лепо писање;
- навикавање на употребу књижног језика у говору и писању;

- усвајање нових и систематизација стечених знања о народној књижевности, специфичностима њене поетике, структурним одликама, варијабилношћу, варијантношћу, формулативношћу, итд. (епске песме хајдучког, ускочког и покосовског тематског круга; љубавне лирске народне песме; посленичке; кратке фолклорне форме; бајка);
- увођење ученика у историју српског књижевног језика: сеобе Словена и стварање прасловенског, старословенског и српкословенског језика; мисија Солунске браће, глагољица и ћирилица; најстарији споменици писмености;
- усвајање и проширивање знања из акцентологије (акценат речи: разликовање према квантитету, разликовање дугих акцената према интонацији; разликовање кратких акцената према интонацији; реченични акценат);
- систематизација постојећих и усвајање нових сазнања из граматике (на свим њеним нивоима: фонетика, морфологија, творба речи, синтакса; усвајање нових појмова: конгруенција, апозитив, синтагма, морфолошке категорије променљивих речи, актив и пасив, персонални и имперсонални глаголи, значење, служба падежа и падежна синонимија, логички субјекат, сложен и прост предикат, бројни придеви, заменички прилози, непроменљиве речи, напоредни односи међу реченичним члановима и међу предикатским реченицама у оквиру комуникативне, комуникативна вредност предикатских реченица, личне (субјекатско-предикатске) и безличне (бесубјекатске) реченице);
- оспособљавање ученика за самосталан приступ књижевном делу; уочавање вишеслојности и многозначности књижевног текста, оспособљавање за вредновање дела различитих жанрова;
- утврђивање стечених и усвајање нових сазнања из версификације и теорије књижевности (књижевнотеоријски појмови који прате обраду појединих наст. јединица из књижевности): путопис, есеј, репортажа; приповедање, описивање; здравица, клетва, тужбалица; епски десетерац, цезура; дистих, терцина, мотив; драма у ужем смислу; драма у стиху; карактеризација лика (социолошка и психолошка), драмска ситуација, дијалог, монолог, драмска радња, ликови у драми; основни мотив, лирски субјект, лирско ја, катрен, рима, строфа; сиче, фабула; епитет, симбол, амблем, словенска антитеза, стајаћи епитет, градација, хипербола, алегорија, метафора, контраст, персонификација, ономастопеја, синестезија, асонанца, алитерација; нар. еп. песме средњих времена; епски јунак; роман, историјски роман, роман за децу и омладину, реалистички роман, хумористички роман; фазе у развоју драмске радње; атмосфера, композиција, структура; форме приповедања; портрет; родољубива песма, елегија, рефрен; књиж.научне врсте – дневник, биографија; приповедање у првом лицу, унутрашњи монолог, дијалог, приповедач, приповедање у трећем лицу; легендарна прича, предање, бајка, фантастични мотиви; посланица, писмо, благослов; песма у прози; пејзаж; чин, појава, дијалог, реплика, дидаскалије (ремарке), типски јунак, комедија карактера; сатира, сатирично, иронија, сарказам, хумор; приповетка, новела; уоквирена фабула; главни и споредни ликови; слободни стих, збирка лирских песама, љубавна поезија, мисаона поезија, песничка слика, народна љубавна песма; преводна књижевност; ентеријер, екстеријер; статички и динамички мотиви, дескриптивна нарација; афективно сећање;
- развој језичке културе кроз рецитовање и изражајно читање, писмено и усмено изражавање; уочавање различитих врста текстова; особености техничког и сугестивног описивања; техничког приповедања; ентеријер и екстеријер; писање обавештења, најаве догађаја, интервјуа, честитке, позивнице, захвалнице, и-мејл порука; издвајање основних информација у некњижевном тексту; сажимање текста и писање резимеа; навикавање ученика за коришћење правописа, речника, енциклопедија, часописа; читање и разумевање табела, легенди, дијаграма некњижевних текстова;
- оспособљавање ученика за самостално коришћење различитих извора литературе;
- утврђивање постојећих и усвајање нових знања из правописа (запета, тачка и запета, црта, заграда);
- развој слободног и критичког мишљења код ученика;

- даље богаћење активног и пасивног речника ученика;
- подстицање и развијање литерарних способности ученика;
- оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;

Глобална структура Годишњег плана

Ред. бр.	Наставна тема/целина	Обрада	Утврђивање	Провера	Вежбање	Систематизац	Укупно	Стандарди – шифре постигнућа
1.	Језик – граматика	20	6	4	8	3	41	CJ. 1.3.1. CJ. 1.3.4. CJ. 1.3.6. CJ. 1.3.7. CJ. 1.3.8. CJ. 1.3.9. CJ. 1.3.10. CJ. 2.3.1. CJ. 2.3.2. CJ. 2.3.5. CJ. 2.3.3. CJ. 2.3.6. CJ. 2.3.7. CJ. 2.3.8. CJ. 2.3.10. CJ. 3.3.1. CJ. 3.3.2. CJ. 2.3.1. CJ. 3.3.6.
2.	Језик – историја језика	2	1				3	CJ. 1.3.17.
2.	Језик – правопис	2			2		4	CJ. 1.2.1. CJ. 1.2.2. CJ. 1.2.7. CJ. 1.2.8. CJ. 2.2.3. CJ. 2.3.11. CJ. 3.2.1. CJ. 3.2.4. CJ. 3.2.5.
3.	Језик – ортоепија	1			3		4	CJ. 1.1.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.1.6. CJ. 2.1.1.
4.	Књижевност	43	15	4		1	63	CJ. 1.2.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.1.6. CJ. 1.3.2. CJ. 1.4.1. CJ. 1.4.7. CJ. 2.1.7. CJ. 2.4.7. CJ. 2.4.6. CJ. 2.4.8. CJ. 2.4.9. CJ. 3.1.2.

								CJ 3.4.1. CJ. 3.4.4. CJ. 3.4.5. CJ. 3.4.7.
5.	Језичка култура	2	10	4	12	1	29	CJ. 1.2.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.1.5. CJ. 1.2.4. CJ. 1.2.6. CJ. 1.2.9. CJ. 1.3.13. CJ. 1.3.14. CJ. 2.2.3. CJ. 2.1.5. CJ. 3.2.5.
	Свега	70	32	12	25	5	144	

Напомена: листа стандарда за крај основног образовања дата је на крају документа

Начин остваривања програма- по областима

Језик (граматика, правопис, ортоепија)

Наставља се оспособљавање ученика за различите облике правилне усмене и писане комуникације, која почива на поштовању ортоепске и ортографске норме српског књижевног језика. Посебно се инсистира на *функционалности* језичких правила (нпр. падежи се не проучавају само као граматичке, морфолошке категорије – са становишта структуре, већ и као комуникативна јединица – са становишта значења и функције у комуникацији; у седмом разреду се изразито наглашава комуникативна вредност реченице).

У настави **граматике** језик се тумачи као *систем*, језичке појаве се не представљају изоловано, већ се повезују међусобно, као и са говорном праксом и књижевноуметничким делима. Нова знања се повезују са оним која су стицана у претходним разредима – најчешће се већ уочене појаве тумаче и дефинишу. На неким нивоима настава граматике српског језика се повезује са граматицом енглеског језика (трансфер знања), нпр. актив и пасив глагола, граматички и логички субјекат. У овом разреду се заокружују и систематизују знања о врстама и служби речи, о реченици и њеним деловима, а допуњују знања о глаголским облицима.

Приликом израде Годишњег плана и распореда наставних јединица водило се рачуна о принципу *поступности*. *Селективност* се остварује избором информација о језичкој појави, који се прилагођава узрасту седмака. Неке језичке појаве (из морфологије и синтаксе) које су у претходним разредима биле само уочене, сада се именују и дефинишу. После наставничког излагања новог градива из области језика, ученици се упућују да код куће прочитају одговарајући текст у Граматици и ураде задатке у Радној свесци. Наставник цртежима и дијаграмима илуструје градиво, издваја кључне речи и бележи их на таблу. Ученици се подстичу да израђују паное који систематизују градиво из граматике.

Правопис се савлађује систематским вежбањима, али и у оквиру других наставних јединица (нпр. писмени задатак, градиво из књижевности), чиме се остварује *корелација* између различитих области унутар предмета. Ученици се подстичу на коришћење правописа и правописног речника. Рад код куће подразумева коришћење Граматике и Радне свеске.

Настава **ортоепије** обухвата следеће елементе говора: артикулацију гласова, јачину, висину и дужину, акценат речи, темпо, ритам, реченичну интонацију и паузе. Од ученика се захтева да на ортоепским вежбама напамет и тачно говоре обрађене песме, чиме се остварују и циљеви наставе књижевности (интензивирање читалачког утиска и доживљаја песме, разумевање текста).

Програмски садржаји из акцентологије се не обрађују само као посебне наставне јединице. Не само у настави језика, већ и у настави књижевности и језичке културе, ученици се уводе у стандардне акценатске норме, а евентуалним корекцијама и указивањем на грешке у акцентовању које се тако често чују на ТВ и радију, ученици се охрабрују да задрже већину акцената и акценатске дужине свог завичаја, које су кодификоване језичким стандардом.

Књижевност

Ученицима је унапред предочен списак дужих дела која треба прочитати код куће. Месечним планом рада ученици су информисани о делима која се обрађују; мотивацију за читање комплекснијих дела наставник постиже **истраживачким задацима** које даје пре обраде дела, или после, као подстицај његовом дубљем разумевању.

У седмом разреду се обрађују захтевнија и сложенија књижевна дела, за које је потребно извесно читалачко и животно искуство. Тумачење дела почиње **интерпретативним читањем**¹, којим наставник подстиче естетски доживљај; после **читања у себи** (целог текста или делова) и евентуалног **тумачења непознатих реч и израза**, следи изношење свежих **читалачких утисака**, а потом **анализа и тумачење, тј. интерпретација** дела кроз разговор наставника са ученицима, али и ученика међусобно. Наставник се труди да у разговор укључи што више ученика и да, постављањем **проблемских задатака**, подстакне њихово креативно мишљење; инсистира на коришћењу ученичког **искуства**, као и на повезивању књижевности са животом и тражењем одговора на питања живота. Често је неопходна вишеструка **локализација** дела (ситуирање у временске, просторне и друштвеноисторијске оквире). **Књижевнотеоријске појмове** ученици ће упознавати уз обраду одговарајућих текстова и помоћу осврта на претходно читалачко искуство. **Језичко-стилским изражајним средствима** прилази се с доживљајног становишта; уочава се функционалност стилских изражајних средстава, али и њихова граматичка структура. Интерпретација се често продужава **домаћим писменим задатком** (саставом) о теми инспирисаној обрађеним делом, или учењем поетског дела за **изражајно казивање напамет** (рецитовање), или пак **илустровањем** дела (у свеску или као пано).

Саставни део анализе текста је и упознавање са основним подацима **о писцу** дела, кроз уводне напомене наставника или кратак реферат ученика.

Ученици се подстичу да читају књижевна дела која нису део обавезне лектире и да, према унапред датом обрасцу, воде Дневник прочитаних књига.

Ултимативни циљ наставе књижевности јесте оспособљавање ученика за **уживање** у књижевном делу, тј. формирање ученика као **читаоца** – човека који уочава, открива, истражује, процењује, закључује и ужива подстакнут књижевним делом. Сви поступци наставе су усмерени ка том циљу, и сами креативни јер приступају уметничком делу не само као представнику књижевног жанра, рода, врсте, правца, епохе, националне или светске књижевности, они га истовремено третирају у његовој пуној уметничкој аутентичности, оригиналности и непоновљивости.

Језичка култура

Ученици се оспособљавају за различите облике говорне и писане комуникације, уз поштовање књижевнојезичког стандарда. Језичка култура се развија и на посебним часовима **писмених и говорних вежби (5+8 часова), анализе домаћих задатака (8 ч.)**, као и приликом израде и исправки **школских писаних задатака (8 ч.)**.

Број теме	Назив наставне теме	БРОЈ ЧАСОВА
-----------	---------------------	-------------

Неопходно је да ученици уоче разлику између говорног и писаног језика.

У говорном језику реченице су обично краће, стилски једноставније, па се ученици оспособљавају да излажу према унапред израђеном плану, без употребе поштапалица, сугестивно (аргументовано или сликовито, у зависности од сврхе говорног текста у настајању).

Ученици се упућују да приликом писања састава примене знања стечена на часовима књижевности (метафоричан, сликовит, пренесен говор, мелодиозна реченица, пажљив одабир речи итд.) и језика. Инсистира се да задаци имају јасну троделну структуру, која се даље разрађује – неопходна је израда плана састава у писаном облику као припрема за писање самог састава. Ученици се охрабрују се да на часовима анализе домаћих задатака слободно износе своје мишљење, уз обавезну аргументацију примерима. На часовима колективне исправке писменог задатка наставница указује на језичке и стилске грешке, а нарочиту пажњу посвећује добрим примерима, што, осим образовне, има и мотивациону улогу. Наставница подстиче литерарно и сценско стваралаштво ученика.

Функционални појмови се стичу током обраде наставних јединица из књижевности и језика.

Корелација са другим предметима: Историја (друштвено-историјака локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири језичког развоја). Географија (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова, легенде). Ликовна култура (илустрације књижевних текстова). Музичка култура (мотивски). Страни језици (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина, нпр. конгруенције). Математика (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности, дијаграми, графикони). Сарадња са свим облицима људског знања и деловања, посета Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига, праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини

		обрада	утврђивање	провера	вежбање	систематизација	писмени задатак	анализа	УКУПНО
1.	УТВА ЗЛАТОКРИЛА	7	5	1	1	3	-	-	18
Број теме	Назив наставне теме				БРОЈ ЧАСОВА				
2.	ИСТЕ СУ ГОДИНЕ СВИ БИЛИ РОЂЕНИ	обрада	утврђивање	провера	вежбање	систематизација	писмени задатак	анализа	УКУПНО
3.	УТВА ЗЛАТОКРИЛА БЕСЕДА	8	4	1	2	3	-	-	18
4.	ИСТЕ СУ ГОДИНЕ СВИ ПЕЈЗАЖИМА	8	5	1	1	-	1	1	18
5.	СВЕТИ САВА	5	2	-	1	1	-	-	9
	УКУПНО 1.	37	23	3	5	5	2	2	77
6.	ТО КОД НАС НЕ МОЖЕ ДА БУДЕ	3	2	1	1	-	-	1	8
7.	ЧОВЕК САМО СРЦЕМ ДОБРО ВИДИ	11	5	-	2	-	1	-	19
8.	САМО ЈЕ УСПРАВАН ЧОВЕК СЛОБОДАН	7	6	-	1	-	-	-	14
9.	НЕМИРИ	8	3	1	2	1	1	1	17
10.	У СУНЧЕВОМ ЗАГРЉАЈУ	4	2	-	2	-	-	1	9
	УКУПНО 2.	33	18	2	8	1	2	3	67
	УКУПНО 1. И 2.	70	41	5	13	6	4	5	144

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА- по темама које се обрађују

	БИЛИ РОЂЕНИ								
3.	ЈАЧЕ ЈЕ ДЕЛО НЕГО БЕСЕДА	8	4	-	2	1	-	-	14
4.	У ПОТЕРИ ЗА ПЕЈЗАЖИМА	8	5	1	1	-	1	1	18
5.	СВЕТИ САВА	5	2	-	1	1	-	-	9
	УКУПНО 1.	37	23	3	5	5	2	2	77
6.	ТО КОД НАС НЕ МОЖЕ ДА БУДЕ	3	2	1	1	-	-	1	8
7.	ЧОВЕК САМО СРЦЕМ ДОБРО ВИДИ	11	5	-	2	-	1	-	19
8.	САМО ЈЕ УСПРАВАН ЧОВЕК СЛОБОДАН	7	6	-	1	-	-	-	14
9.	НЕМИРИ	8	3	1	2	1	1	1	17
10.	У СУНЧЕВОМ ЗАГРЉАЈУ	4	2	-	2	-	-	1	9
	УКУПНО 2.	33	18	2	8	1	2	3	67
	УКУПНО 1. И 2.	70	41	5	13	6	4	5	144

План евалуације

Критеријуми

- 10-30% ученика у потпуности разуме градиво (укључујући и сложене примере), самостално примењује стечена знања, веома активно учествује у анализи књижевних дела, показује развијене читалачке навике, преузима иницијативу у реализацији различитих задатака наставе, упоређује податке из више текстова сложеније структуре, издваја кључне речи и резимира текст, издваја аргументе у прилог некој тези изводи закључке засноване на сложенијем тексту и решава задатке напредног нивоа.
- 50-70% ученика разуме градиво (језичке појаве, норме, књижевнотеоријске појмове), уз помоћ наставника тумачи књижевно дело, препознаје његов род и врсту, познаје врсте неуметничких текстова, поседује солидну језичку културу, саставља извештај, зна основна правила акценатске норме, познаје врсте речи, подврсте и облике променљивих речи, подврсте синтаксичких јединица, главна значења падежа, учествује у интерпретацији дела, решава задатке средњег нивоа.
- 70-100% ученика препознаје основне језичке појаве и књижевнотеоријске појмове, повезује име писца са прочитаним делом, уочава јасно исказане односе (временски циљ, средство – циљ, узрок – последица), разликује основне врсте независних реченица, задовољава минималне критеријуме језичког изражавања (саставља граматички коректну и разумљиву просту реченицу и у стању је да «одговори на тему»), решава задатке основног нивоа.

Време евалуације и инструменти

- **Континуирано се, посматрањем,** током читаве школске године прати и оцењује напредак ученика у сваком од три модула наставе српског језика. Ученици се стално обавештавају о резултатима наставникове процене и подстичу да напредују. Наставникова запажања се бележе у његовој личној евиденцији.
- Проверава се редовност и квалитет израде **домаћих задатака** и ношења **наставних средстава** (уџбеници и свеска) према месечном плану рада.
- Прегледају се **свеске** ученика; утврђује се који ученици имају проблема да држе корак са одељењем и да бележе на часу примере и кључне речи.
- На часовима утврђивања ретко се примењује класично усмено **испитивање** ученика, и то само у области Граматике; уместо њега, наставник се опредељује за **разговор, дискусију, анализу домаћих задатака другова из одељења, ортоепске, говорне, правописне и писмене вежбе;** континуирано оцењује интензитет и квалитет **активности на часу**.
- Инсистира се на **читању** два романа предвиђена Програмом (ученици се проверавају током **анализе на часу**); мотивише се бележење њихове **интерпретације у Дневник прочитаних књига**.
- **Иницијални тест** у септембру ученика и наставника упознаје са нивоом знања градива претходног разреда и информише у ком правцу треба да тече појачан рад.
- **Контролни задаци** (4) у октобру, децембру, марту и мају дају снимак нивоа знања обрађених области језика и књижевности.
- **Петнаестоминутне вежбе,** које не морају бити најављене, служе подстицању континуираног учења; оцене се евидентирају у наставничиној личној евиденцији, а у Дневник се бележи једна збирна оцена.
- **Годишњи тест** у мају даје завршну слику о стеченом знању ученика из језика и књижевности.

- Четири школска **писмена задатка** (по два у сваком полугодишту) приказују ниво постигнућа ученика у области језичке културе; наставник често оцењује и њихове **исправке**.
- **Читање књига ван школске лектире, као и читање дела у целини чији одломци су предвиђени програмом (нпр. Дневник Ане Франк) и њихова анализа** у Дневнику прочитаних књига награђује се у другом полугодишту оценом вишом од просечне оцене у Дневнику рада.
- Награђују се ученикови **успеси на такмичењима** у језику и рецитовању, **литерарним конкурсима**, као и **друге ученичке активности** (панои, илустрације, реферати, учешће на приредбама и сл.).
- **Ученичка самоевалуација, њихова евалуација часа:**
 - 1) мета-ученици** на крају часа(не сваког) уписују плусиће у мету која се налази на табли и тако дају своју оцену часа од 1-10.
 - 2) задовољство ученика на часу** – чешће спонтано него на захтев, вербализовано (не)задовољство ученика, нпр. „Баш је био добар час!“, „Стварно смо уживали, наставнице“, „Супер час!“, или „Како је ово тешко!“, „Ништа ми није јасно!“ и сл.
 - 3) самооцењивање ученика – анкета:** одговарање на три питања: 1. Да ли си био заиста присутан на овом часу? 2. Коју си оцену данас заслужио? 3. Чиме? Образложи.
 - 4) Кутија недоумица** – ученици на крају седмице, добровољно, у кутију која стоји на наставниковом столу убацују поруке за наставника како би се изјаснили да ли имају недоумица и нејасноћа у вези са пређеним градивом, али и дали сугестије и предлоге како да тешкоће заједно савладамо.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ VIII РАЗРЕДУ

Предмет: српски језик

Фонд: 136 часа

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине

Задаци:

- развијање љубави и одговорности према матерњем језику;
- описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- уочавање разлике између дијалеката и књижевног језика;
- развијање језичке толеранције према дијалектима – вредновање дијалекатског богатства српског језика;
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво - усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног - изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);
- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу; - поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (школске, градске, онлајн);
- поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за младе, интернет садржаја и образовних емисија;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, рецитаторска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима, припремање за живот у мултикултуралном свету.

Оперативни задаци:

- утврђивање и систематизовање знања стечених у претходним разредима – припрема за завршни испит;
- даље увежбавање ученика у техникама писања и читања оба писма;
- неговање навике за читко, уредно и лепо писање;
- навикавање на употребу књижевног језика у говору и писању;
- усвајање нових и систематизација стечених знања о народној књижевности, специфичностима њене поетике, структурним одликама, варијабилношћу, варијантношћу, формулативношћу, жанровском проходношћу итд. (бајка, лирско-епске песме – балада, ромansa);
- утврђивање и проширивање знања из историје српског књижевног језика и лингвистике: сеобе Словена и стварање прасловенског, старословенског и српскословенског језика; мисија Солунске браће, глагољица и ћирилица; најстарији споменици писмености; Велика сеоба Срба, рускословенски, славеносрпски језик и њихови представници; српски књижевни језик на народној основи: Вукова реформа писма, језика и правописа; дијалекти српског језика, народни језик као скуп дијалеката и књижевни језик; развој лексике; српски језик међу другим словенским језицима;
- усвајање и проширивање знања из акцентологије (акцент речи: разликовање према квантитету, разликовање дугих акцената према интонацији; разликовање кратких акцената према интонацији; реченични акценат; пренос акцента на проклитику);
- систематизација постојећих и усвајање нових сазнања из граматике (на свим њеним нивоима: фонетика, морфологија, творба речи, синтакса; усвајање нових појмова: врсте зависних реченица; метафора и метонимија као језички механизми; комбиновано грађење и грађење речи претварањем; једнозначне и вишезначне речи; хомонија; полисемија; глаголске и прилошке синтагме; зависне реченице у служби реченичних чланова);
- оспособљавање ученика за самосталан приступ књижевном делу; уочавање вишеслојности и многозначности књижевног текста, оспособљавање за вредновање дела различитих жанрова;
- утврђивање стечених и усвајање нових сазнања из версификације и теорије књижевности (књижевнотеоријски појмови који прате обраду појединих наст. јединица из књижевности): приповедање, описивање; здравица, клетва, тужбалица; драма у ужем смислу; драма у стиху; карактеризација лика (социолошка и психолошка), драмска ситуација, дијалог, монолог, драмска радња, ликови у драми, идеализација, протагонист, антагонист, сукоб, катарза; мотив, основни мотив, споредни мотив, интернационални мотив, лирски субјект, лирско ја, рима, стих, лирски и епски десетерац, осмерац, једанаестерац – александринац, слободни стих; цезура; строфа: дистих, катрен, терцина; сиже, фабула; епитет, симбол, амблем, словенска антитеза, стајаћи епитет, градација, хипербола, алегорија, метафора, метонимија, контраст, персонификација, ономатопеја, синестезија, асонанца, алитерација, апострофа, алузија; нар. еп. песме најновијих времена, циклус песама; епски јунак; роман, историјски роман, роман за децу и омладину, реалистички роман, хумористички роман; фазе у развоју драмске радње; атмосфера, композиција, структура; форме приповедања; портрет; рефрен; књиж. научне врсте – мемоари, дневник, биографија, путопис, есеј, репортажа; приповедање у првом лицу, унутрашњи монолог, дијалог, приповедач, приповедање у трећем лицу; хронолошко и ретроспективно приповедање; перспектива; драмски спев, еп; епизода; приповетка, басна, легендарна прича, предање, бајка, новела, фантастични мотиви, реалистички мотиви, пословица, изрека, афоризам; посланица, писмо, благослов; песма у прози; пејзаж; чин, појава, дијалог, реплика, дидаскалије (ремарке), типски јунак, комедија, комедија карактера, комедија ситуације; сатира, сатирично, иронија, сарказам, хумор, вербална комика; режисер, режија, сценарио, ТВ драма, адаптација; приповетка, новела; уоквирена фабула; главни и споредни ликови; колективни јунак; народни певач, казивач, записивач, антологичар; оригиналност и народни колектив; збирка лирских песама, љубавна поезија, мисаона поезија, родољубива песма, социјална песма; елегија, песничка слика, народна љубавна песма, класификација народне лирике; збирка приповедака; епска и лирска народна песма; епско-лирска народна и уметничка песма: балада, ромansa; поема; сонет; преводна књижевност; ентеријер, екстеријер, пејзаж, портрет; статички и динамички мотиви, дескриптивна нарација; субјективно и објективно приповедање; афективно сећање; романтизам, реализам; поетика.

- развој језичке културе кроз рецитовање и изражајно читање, писмено и усмено изражавање; уочавање различитих врста текстова; реклама као вид манипулације језиком; борба против бирократског језика; особености техничког и сугестивног описивања; техничког и сугестивног приповедања; ентеријер и екстеријер; писање обавештења, најаве догађаја, интервјуа, приказа, честитке, позивнице, захвалнице, и-мејл порука; издвајање основних информација у некњижевном тексту; сажимање текста и писање резимеа; навикавање ученика за коришћење правописа, речника, енциклопедија, часописа; читање и разумевање табела, легенди, дијаграма некњижевних текстова;
- оспособљавање ученика за самостално коришћење различитих извора литературе;
- утврђивање знања из правописа;
- развој слободног и критичког мишљења код ученика;
- даље богаћење активног и пасивног речника ученика;
- подстицање и развијање литерарних способности ученика;
- оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;
- овладавање вештином сагледавања манипулације говором – пропаганде, као и разликовање коментара од чињенице.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Ред. бр.	Наставна тема/целина	Обрада	Утврђивање	Провера	Вежбање	Систематизац	Укупно	Стандарди – шифре постигнућа
1.	Језик – граматика	17	3	4	8	3	35	CJ. 1.1.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.3.1. CJ. 1.3.4. CJ. 1.3.6. CJ 1.3.7. CJ. 1.3.8. CJ 1.3. 9. CJ. 1.3. 10. CJ. 2.3.1. CJ. 2.3.2. CJ. 2.3.5. CJ. 2.3.3. CJ. 2.3.6. CJ. 2.3.4. CJ. 2.3.7. CJ. 2.3.8. CJ. 2.3.10. CJ. 3.3.1. CJ. 3.3.2. CJ 2.3.9. CJ. 2.3.11. CJ. 3.3.1. CJ. 3.3.2. CJ. 3.3.4. CJ. 3.3.5. CJ. 3.3.6.
2.	Језик – историја језика	3	4			1	8	CJ. 1.3. 17. CJ. 1.3.18. CJ. 1.3.19. CJ. 1.3.20. CJ. 1.3. 21.
2.	Језик – правопис	2			2	1	5	CJ. 1.2.1. CJ. 1.2.2. CJ. 1.2.7. CJ. 1.2.8. CJ. 2.2.3. CJ. 2.3.11. CJ. 3. 2 1. CJ. 3.2.4. CJ. 3.2.5.

3.	Језик – ортоепија	1			3		4	CJ. 1.1.1. CJ. 1.1.6.	CJ. 1.1.2. CJ. 2.1.1.	CJ. 1.3.2. CJ. 3.3.3.
4.	Књижевност	37	10	3		3	53	CJ. 1.2.1. CJ. 1.1.6. CJ. 1.4.1. CJ. 2.1.7. CJ. 2.4.6. CJ. 2.4.9. CJ 3.4.1. CJ. 3.4.5.	CJ. 1.1.2. CJ. 1.3.2. CJ. 1.4.7. CJ. 2.4.7. CJ. 2.4.8. CJ. 3.1.2. CJ. 3.4.4. CJ. 3.4.7.	CJ. 1.4.2. CJ. 1.4.8. CJ. 1.4.9. CJ. 1.4.3.
5.	Језичка култура	3	10	4	13	1	31	CJ. 1.2.1. CJ. 1.1.5. CJ. 1.2.6. CJ. 1.3.13. CJ. 2.2.3. CJ. 3.2.3. CJ. 3.3.8.	CJ. 1.1.2. CJ. 1.2.4. CJ. 1.2.9. CJ. 1.3.14. CJ. 2.2.4. CJ. 3.2.4.	CJ. 2.1.1. CJ. 2.1.2. CJ. 2.1.4. CJ. 2.2.1. CJ. 2.1.5. CJ. 3.3.7.
Свега		63	27	11	26	9	136			

Начин остваривања програма

За обраду планираних садржаја предвиђена су 63 часа, док је остатак укупног фонда, који износи 136 часова, предвиђен за остале облике рада (понављање, утврђивање, вежбање, систематизација, провера, анализа домаћег и писменог задатка).

Језик (граматика, правопис, ортоепија)

Наставља се оспособљавање ученика за различите облике правилне усмене и писане комуникације, која почива на поштовању ортоепске и ортографске норме српског књижевног језика. Посебно се инсистира на *функционалности* језичких правила (нпр. падежи се не проучавају само као граматичке, морфолошке категорије – са становишта структуре, већ и као комуникативна јединица – са становишта значења и функције у комуникацији; у седмом разреду се изразито наглашава комуникативна вредност реченице).

У настави **граматике** језик се тумачи као *систем*, језичке појаве се не представљају изоловано, већ се повезују међусобно, као и са говорном праксом и књижевноуметничким делима. Нова знања се повезују са оним која су стицана у претходним разредима – најчешће се већ уочене појаве тумаче и дефинишу. На неким нивоима настава граматике српског језика се повезује са граматиком енглеског језика (трансфер знања), нпр. актив и пасив глагола, граматички и

логички субјекат. У овом разреду се заокружују и систематизују знања о врстама и служби речи, о реченици и њеним деловима, а допуњују знања о глаголским облицима.

Приликом израде Годишњег плана и распореда наставних јединица водило се рачуна о принципу *поступности*. *Селективност* се остварује избором информација о језичкој појави, који се прилагођава узрасту седмака. Неке језичке појаве (из морфологије и синтаксе) које су у претходним разредима биле само уочене, сада се именују и дефинишу. После наставниковог излагања новог градива из области језика, ученици се упућују да код куће прочитају одговарајући текст у Граматици и ураде задатке у Радној свесци. Наставник цртежима и дијаграмима илуструје градиво, издваја кључне речи и бележи их на таблу. Ученици се подстичу да израђују паное који систематизују градиво из граматике.

Правопис се савлађује систематским вежбањима, али и у оквиру других наставних јединица (нпр. писмени задатак, градиво из књижевности), чиме се остварује *корелација* између различитих области унутар предмета. Ученици се подстичу на коришћење правописа и правописног речника. Рад код куће подразумева коришћење Граматике и Радне свеске.

Настава **ортоепије** обухвата следеће елементе говора: артикулацију гласова, јачину, висину и дужину, акценат речи, темпо, ритам, реченичну интонацију и паузе. Ученици се упознају и са стандардизованим преносом акцента на проклитику, које је типично за говор нашег краја, али се не чује на ТВ, па га ученици у незнању одбацују као «сељачко». Од ученика се захтева да на ортоепским вежбама напамет и тачно говоре обрађене песме, чиме се остварују и циљеви наставе књижевности (интензивирање читалачког утиска и доживљаја песме, разумевање текста).

Програмски садржаји из акцентологије се не обрађују само као посебне наставне јединице. Не само у настави језика, већ и у настави књижевности и језичке културе, ученици се уводе у стандардне акценатске норме, а евентуалним корекцијама и указивањем на грешке у акцентовању које се тако често чују на ТВ и радију, ученици се охрабрују да задрже већину акцената и акценатске дужине свог завичаја, које су кодификоване језичким стандардом.

Књижевност

Ученицима је унапред предочен списак дужих дела која треба прочитати код куће. Месечним планом рада ученици су информисани о делима која се обрађују; мотивацију за читање комплекснијих дела наставник постиже **истраживачким задацима** које даје пре обраде дела, или после, као подстицај његовом дубљем разумевању.

У седмом разреду се обрађују захтевнија и сложенија књижевна дела, за које је потребно извесно читалачко и животно искуство. Тумачење дела почиње **интерпретативним читањем**², којим наставник подстиче естетски доживљај; после **читања у себи** (целог текста или делова) и евентуалног **тумачења непознатих реч и израза**, следи изношење свежих **читалачких утисака**, а потом **анализа** и **тумачење, тј. интерпретација** дела кроз разговор наставника са ученицима, али и ученика међусобно. Наставник се труди да у разговор укључи што више ученика и да, постављањем **проблемских задатака**, подстакне њихово креативно мишљење; инсистира на коришћењу ученичког **искуства**, као и на повезивању књижевности са животом и тражењем одговора на питања живота. Често је неопходна вишеструка **локализација** дела (ситуирање у временске, просторне и друштвеноисторијске оквире). **Књижевнотеоријске појмове** ученици ће упознавати уз обраду одговарајућих текстова и помоћу осврта на претходно читалачко искуство. **Језичко-стилским изражајним средствима** прилази се с доживљајног становишта; уочава се функционалност стилских изражајних средстава, али и њихова граматичка структура. Интерпретација се често продужава **домаћим писменим задатком** (саставом) о теми инспирисаној обрађеним делом, или учењем поетског дела за **изражајно казивање напамет** (рецитовање), или пак **илустровањем** дела (у свеску или као пано).

Саставни део анализе текста је и упознавање са основним подацима **о писцу** дела, кроз уводне напомене наставника или кратак реферат ученика.

Ученици се подстичу да читају књижевна дела која нису део обавезне лектире и да, према унапред датом обрасцу, воде Дневник прочитаних књига.

Ултимативни циљ наставе књижевности јесте оспособљавање ученика за **уживање** у књижевном делу, тј. формирање ученика као **читаоца** – човека који уочава, открива, истражује, процењује, закључује и ужива подстакнут књижевним делом. Сви поступци наставе су усмерени ка том циљу, и сами креативни

² Изузетак су драме *Ромео и Јулија*, В. Шекспира и *Сумњиво лице*, Б. Нушића, као и збирка приповедака *Деца* И. Андрића, које је потребно прочитати пре часа анализе.

јер приступају уметничком делу не само као представнику књижевног жанра, рода, врсте, правца, епохе, националне или светске књижевности, они га истовремено третирају у његовој пуној уметничкој аутентичности, оригиналности и непоновљивости.

Језичка култура

Ученици се оспособљавају за различите облике говорне и писане комуникације, уз поштовање књижевнојезичког стандарда. Језичка култура се развија и на посебним часовима **писмених и говорних вежби (3+6 часова), анализе домаћих задатака (8 ч.)**, као и приликом израде и исправки **школских писаних задатака (8 ч.)**.

Неопходно је да ученици уочавају и чувају разлику између говорног и писаног језика.

У говорном језику реченице су обично краће, стилски једноставније, па се ученици оспособљавају да излажу према унапред израђеном плану, без употребе поштапалица, сугестивно (аргументовано или сликовито, у зависности од сврхе говорног текста у настајању).

Ученици се упућују да приликом писања састава примене знања стечена на часовима књижевности (метафоричан, сликовит, пренесен говор, мелодиозна реченица, пажљив одабир речи итд.) и језика. Инсистира се да задаци имају јасну троделну структуру, која се даље разрађује – неопходна је израда плана састава у писаном облику као припрема за писање самог састава. Ученици се охрабрују се да на часовима анализе домаћих задатака слободно износе своје мишљење, уз обавезну аргументацију примерима. На часовима колективне исправке писменог задатка наставница указује на језичке и стилске грешке, а нарочиту пажњу посвећује добрим примерима, што, осим образовне, има и мотивациону улогу. Наставница подстиче литерарно и сценско стваралаштво ученика

У План спада и писања самосталног приказа филма, музичког албума, позоришне представе или прочитане књиге, као и аргументованог увода у расправу, што се повезује са наставним јединицама из књижевности.

Ученици се уче да разликују коментар од чињенице, као и да у тексту издвајају кључне речи и пишу резиме.

Функционални појмови се стичу током обраде наставних јединица из књижевности и језика.

Корелација са другим предметима:

- са историјом (друштвено-историјска локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују; историјски оквири језичког развоја)
- са географијом (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова; легенде)
- са ликовном културом (илустрације књижевних текстова)
- са музичком културом (мотивски)
- са страним језиком (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику; поређење граматичких особина, нпр. конгруенције)
- са математиком (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности; дијаграми, графикони).
- сарадња са свим облицима људског знања и деловања; посета Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига; праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини)

План евалуације

Критеријуми

- 10-30% ученика у потпуности разуме градиво (укључујући и сложене примере), самостално примењује стечена знања, веома активно учествује у анализи књижевних дела, показује развијене читалачке навике, преузима иницијативу у реализацији различитих задатака наставе, упоређује податке из више текстова сложеније структуре, издваја кључне речи и резимира текст, издваја аргументе у прилог некој тези изводи закључке засноване на сложенијем тексту и решава задатке напредног нивоа.
- 50-70% ученика разуме градиво (језичке појаве, норме, књижевнотеоријске појмове), уз помоћ наставника тумачи књижевно дело, препознаје његов род и врсту, познаје врсте неуметничких текстова, поседује солидну језичку културу, саставља приказ, зна основна правила акценатске норме, познаје врсте речи, подврсте и облике променљивих речи, подврсте синтаксичких јединица, главна значења падежа, учествује у интерпретацији дела, решава задатке средњег нивоа.
- 70-100% ученика препознаје основне језичке појаве и књижевнотеоријске појмове, повезује име писца са прочитаним делом, уочава јасно исказане односе (временски циљ, средство – циљ, узрок – последица), задовољава минималне критеријуме језичког изражавања (саставља граматички коректну и разумљиву просту реченицу и у стању је да «одговори на тему»), решава задатке основног нивоа.

Време евалуације и инструменти

- **Континуирано се, посматрањем,** током читаве школске године прати и оцењује напредак ученика у сваком од три модула наставе српског језика. Ученици се стално обавештавају о резултатима наставникове процене и подстичу да напредују. Наставникова запажања се бележе у његовој личној евиденцији.
- Проверава се редовност и квалитет израде **домаћих задатака** и ношења **наставних средстава** (уџбеници и свеска) према Месечном плану рада.
- Прегледају се **свеске** ученика; утврђује се који ученици имају проблема да држе корак са одељењем и да бележе на часу примере и кључне речи.
- На часовима утврђивања ретко се примењује класично усмено **испитивање** ученика, и то само у области Граматике; уместо њега, наставник се опредељује за **разговор, дискусију, анализу домаћих задатака другова из одељења, ортоепске, говорне, правописне и писмене вежбе;** континуирано оцењује интензитет и квалитет **активности на часу**.
- Инсистира се на **читању** два романа предвиђена Програмом (ученици се проверавају током **анализе на часу**); мотивише се бележење њихове **интерпретације у Дневник прочитаних књига.**
- **Иницијални тест** у септембру ученика и наставника упознаје са нивоом знања градива претходног разреда и информише у ком правцу треба да тече појачан рад.
- **Контролни задаци** (4) у новембру, јануару, марту и мају дају снимак нивоа знања обрађених области језика и књижевности.
- **Петнаестоминутне вежбе,** које не морају бити најављене, служе подстицању континуираног учења; оцене се евидентирају у наставничиној личној евиденцији, а у Дневник се бележи једна збирна оцена.
- **Годишњи тест** у мају даје завршну слику о стеченом знању ученика из језика и књижевности.
- Четири школска **писмена задатка** (по два у сваком полугодишту) приказују ниво постигнућа ученика у области језичке културе; наставник често оцењује и њихове **исправке.**
- **Читање књига ван школске лектире и њихова анализа** у Дневнику прочитаних књига награђује се у другом полугодишту оценом вишом од просечне оцене у Дневнику рада.
- Награђују се ученикови **успеси на такмичењима** у језику и рецитовању, **литерарним конкурсима,** као и **друге** ученичке **активности** (панои, илустрације, реферати, учешће на приредбама и сл.).

- **Ученичка самоевалуација, њихова евалуација часа:**

1) ученици на крају часа цртају у свеске један од три основна фацијална израза тзв. „емотикона“, на захтев наставника или самоиницијативно и тако оцењују час и своје напредовање: ☺ - све сам разумео, наставница је добро објашњавала; :/ - углавном сам разумео, мада има и нејасних ствари; није све било добро објашњено; ☹ - нисам ништа разумео, предавање је било пуно нејасноћа, наставница је лоше објашњавала; црвени и жути емотикони захтевају и додатна објашњења.

2) **задовољство ученика на часу** – чешће спонтано него на захтев, вербализовано (не)задовољство ученика, нпр. „Баш је био добар час!“, „Стварно смо уживали, наставнице“, „Супер час!“, или „Како је ово тешко!“, „Ништа ми није јасно!“ и сл.

3) **самооцењивање ученика – анкета:** одговарање на три питања: 1. Да ли си био заиста присутан на овом часу? 2. Коју си оцену данас заслужио? 3. Чиме? Образложи.

Образовни стандарди за крај обавезног образовања Српски језик

Образовни стандарди дефинисани су за следеће области:

- **ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ**
- **ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ**
- **ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК**
- **КЊИЖЕВНОСТ**

У образовне стандарде, после одговарајућих испитивања и одређивања нивоа, треба укључити и област УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ. Као основа за дефинисање стандарда у тој области може послужити следећи списак знања и умења: правилно изговара гласове; поштује књижевнојезичку норму у говору; изражајно чита уметнички текст обрађен у настави и изражајно казује научен текст; препричава текст без сажимања или са сажимањем; зна да исприча о стварном или измишљеном догађају, у првом или трећем лицу, поштујући изворну хронологију или ретроспективно; уме усмено да обавести некога о нечему и опише нешто (да усмено сачини експозиторни и дескриптивни текст); уме да учествује у расправи; уме да формулише своје мишљење и да га јавно искаже; има изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, као и слушања и поштовања туђег мишљења). Стандарде обележене звездом није било могуће тестирати задацима, или нису тестирани у овом истраживању

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1. **ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ**- У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

СЈ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи

СЈ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда 1

СЈ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима

СЈ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста

СЈ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима

СЈ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног

СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту

СЈ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ -У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

СЈ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

СЈ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

СЈ.1.2.4. уме да преприча текст

СЈ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)

СЈ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу

СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)

СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима

СЈ.1.2.9. има израђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

СЈ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама

СЈ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације

СЈ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима

СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи

СЈ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела

СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)

СЈ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)

СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима

СЈ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми

СЈ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)

СЈ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

СЈ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору као лексички механизам

СЈ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)

СЈ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)

СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)

СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама

У подобласти НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК ученик/ученица:

СЈ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)

СЈ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разумевању српског језика СЈ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина

СЈ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)

СЈ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој

4. **КЊИЖЕВНОСТ** У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела

СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму

СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог

СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)

СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...

СЈ.1.4.8. има израђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе

СЈ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. **ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ** -У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања

СЈ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)

СЈ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове

СЈ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи

СЈ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)

СЈ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима

СЈ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у тексту

2. **ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ** -У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан

СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај

СЈ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста

СЈ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика

СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. **ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК** –

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

СЈ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме

СЈ.2.3.2. препознаје гласовне промене

- CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврste речи; уме да одреди облик променљиве речи
- CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)
- CJ.2.3.5. препознаје подврste синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
- CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
- CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
- CJ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

- CJ.2.3.9. познаје метонимију као лексички механизам
 - CJ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава
 - CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)
4. **КЊИЖЕВНОСТ** -У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:
- CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
 - CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
 - CJ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)
 - CJ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове
 - CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
 - CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
 - CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
 - CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела
 - CJ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

- 1. **ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ** -У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:
 - CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
 - CJ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст
 - CJ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
 - CJ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе
- 2. **ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ** У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:
 - CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста
 - CJ.3.2.2. саставља аргументативни текст
 - CJ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу
 - CJ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста
 - CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

СЈ.3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима

СЈ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)

СЈ.3.3.3. зна и у свом говору примењује акценатску норму

СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама

СЈ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)

СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла

СЈ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава

4. КЊИЖЕВНОСТ -У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива

СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу

СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту

СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе

СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело

СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима